

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือ
เพื่อการประสานงานระหว่างศาลยุติธรรมกับฝ่ายปกครอง (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน)
ในโครงการพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยง
และการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราวของศาลยุติธรรม
ระหว่าง
สำนักงานศาลยุติธรรม
กับ
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

สืบเนื่องจากศาลยุติธรรมมีโครงการปฏิรูประบบการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญาจากปกติที่มักต้องใช้เวลาหรือทรัพย์สินมาวางประกัน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจนกับคนมีฐานะ และไม่มี ความแม่นยำเป็นที่น่าเชื่อถือว่าเมื่อปล่อยไปแล้วผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือก่ออันตรายต่อสังคม หรือไม่ โดยเปลี่ยนเป็นการปล่อยชั่วคราวที่ไม่ต้องใช้เวลาหรือทรัพย์สินเป็นประกัน แต่ให้อิงข้อมูลและ การประเมินความเสี่ยงตามหลักวิชาการแทน ซึ่งระบบใหม่นี้ศาลจะรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจาก ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตรวจสอบยืนยันข้อมูลจากฐานข้อมูลและบุคคลอ้างอิงที่เชื่อถือได้ จากนั้นจึงทำการ คำนวณคะแนนความเสี่ยงด้วยวิธีการที่มีงานวิจัยทางสถิติและพฤติกรรมศาสตร์รองรับ นอกจากนี้ ยังมี การวางมาตรการกำกับดูแลหลังปล่อยชั่วคราวรองรับ ซึ่งจะมีความเข้มงวดแตกต่างกันไปตามระดับ ความเสี่ยง เพื่อเป็นการรับประกันการมาศาลและการไม่ผิดเงื่อนไขของศาล ประกอบกับพระราชบัญญัติ มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ศาล แต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ที่ศาลกำหนด ได้แก่ เป็นผู้สอดส่อง ดูแล รับรายงานตัว หรือให้คำปรึกษาผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือก่ออันตรายหรือ ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว

ในการนี้ข้อมูลส่วนตัวบางประการของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นข้อมูลที่ไม่อาจตรวจสอบได้ ไม่ว่าจะจากหน่วยข้อมูลใด เพราะเป็นข้อมูลที่ลำพังผู้ใกล้ชิดหรือคนรู้จักจะทราบเท่านั้น และมาตรการ กำกับดูแลที่วางไว้ในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในท้องถิ่นที่ผู้ต้องหาหรือ จำเลยมีภูมิลำเนาหรืออยู่อาศัยจริงโดยเฉพาะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งอยู่ใกล้ชิดและน่าจะทราบความ เป็นไปกับพฤติกรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นลูกบ้านดี ทั้งยังเป็นคนกลางที่น่าเชื่อถือ จึงมีบทบาท

สำคัญยิ่งในการเสริมให้ระบบสมบูรณ์ขึ้น โดยการช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยง และการช่วยสอดส่องกำกับดูแลพฤติกรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้เป็นไปตามเงื่อนไขของศาล ตลอดจนในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีภูมิลำเนาห่างไกลที่ทำการศาลมาก และมีฐานะยากจนไม่มีเงินพอเสียค่าพาหนะเดินทางมาศาลเพื่อมารายงานตัวบ่อยๆ กำหนด ผู้ใหญ่บ้านตลอดจนนายอำเภอเองอาจช่วยเป็นผู้รับรายงานตัวแทนศาลได้

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาาระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราวของศาลยุติธรรมดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ผู้ต้องหาหรือจำเลยในฐานะประชาชนของสังคมได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมากยิ่งขึ้น สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับกรมการปกครอง จึงจัดทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการประสานงานระหว่างศาลยุติธรรมกับฝ่ายปกครอง (กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน) ในโครงการพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราวของศาลยุติธรรม มีรายละเอียด ดังนี้

๑. บทบาทของฝ่ายปกครอง (กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน) ในการสนับสนุนการดำเนินโครงการพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราวของศาลยุติธรรม

๑.๑ การช่วยยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ขอปล่อยชั่วคราวในโครงการประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราวของศาลยุติธรรม

๑.๒ การช่วยกำกับดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวตามโครงการประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราวของศาลยุติธรรม

๑.๓ การช่วยเป็นผู้รับรายงานตัวตามกำหนดนัดของศาล (กรณีผู้ต้องหา/จำเลยมีบ้านอยู่ไกลที่ทำการศาลมากและยากจนเกินกว่าจะเสียค่าพาหนะมาศาลได้)

๒. ขั้นตอนการดำเนินงาน

๒.๑ ชั้นเตรียมการ

(ก) ศาลทดลองจัดประชุมร่วมกับฝ่ายปกครองและกำหนด ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำนาจศาล เพื่อทำความเข้าใจถึงหน้าที่ความรับผิดชอบและความสำคัญของกำหนด ผู้ใหญ่บ้านในโครงการนี้

(ข) ฝ่ายปกครองแจ้งรายชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของกำหนด ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในเขตอำนาจศาลแก่ศาลทดลอง

๒.๒ การช่วยยืนยันข้อมูล

เมื่อเจ้าหน้าที่ศาลโทรศัพท์สอบถามกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นลูกบ้าน ให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านให้ข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริง มิใช่ความเห็นแก่เจ้าหน้าที่ศาล

๒.๓ การช่วยกำกับดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว

เมื่อศาลมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวผู้ที่เป็นลูกบ้าน เจ้าหน้าที่ศาลจะแจ้งคำสั่งศาลพร้อมเงื่อนไขที่ให้ลูกบ้านปฏิบัติไปยังกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านทางโทรศัพท์ เพื่อให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านช่วยสอดส่องดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาล และหากเห็นว่าลูกบ้านมีพฤติกรรมที่น่าจะหลบหนีหรือผิดเงื่อนไขของศาล ให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านแจ้งเจ้าหน้าที่ศาล ทั้งนี้ศาลอาจกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านโดยตรง และศาลจะมีหนังสือแจ้งคำสั่งศาลที่ให้ปล่อยชั่วคราวลูกบ้านไปยังกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านอีกครั้ง ตลอดจนมีหนังสือแจ้งคำสั่งปล่อยชั่วคราวและแจ้งว่าศาลได้ประสานขอความร่วมมือจากกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านท่านใดในการช่วยสอดส่องดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นลูกบ้านรายนั้นๆ

๒.๔ การช่วยเป็นผู้รับรายงานตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่ห่างไกลและยากจนเกินกว่าจะมารายงานตัวที่ศาล ศาลอาจกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นไปรายงานตัวต่อนายอำเภอ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรแทนการมารายงานตัวที่ศาล ในการนี้ศาลแต่ละท้องที่อาจกำหนดวิธีการที่นายอำเภอ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจะทำหลักฐานการรับรายงานตัวตามรูปแบบที่ศาลนั้นเห็นสมควร เช่น ทาบันทักให้ลงนามเป็นหลักฐานและส่งโทรสารมายังศาล การถ่ายรูปโดยโทรศัพท์มือถือและส่งภาพถ่ายมายังศาลโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ในกรณีเช่นนี้ ศาลทดลองฟังสอบถามความพร้อมของกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านที่จะรับรายงานตัวก่อนมีคำสั่งทุกครั้ง

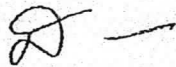
เมื่อศาลมีคำสั่งให้รายงานตัวผ่านทางนายอำเภอ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านแล้ว เจ้าหน้าที่ศาลจะแจ้งคำสั่งทางโทรศัพท์แก่นายอำเภอ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านก่อน แล้วจึงจะมีคำสั่งอย่างเป็นทางการไปถึงนายอำเภอ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน แล้วแต่กรณี ตามไปในภายหลัง ทั้งนี้หากศาลกำหนดให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับรายงานตัว ศาลจะมีหนังสือแจ้งให้นายอำเภอทราบเพื่อช่วยกำกับดูแลการปฏิบัติงานของกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านด้วย

๒.๕ การรายงานผลการปฏิบัติงานของกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านต่อนายอำเภอ

ให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านรวบรวมข้อมูลการให้ความร่วมมือต่อศาลทั้งด้านการให้ข้อมูลลูกบ้าน การสอดส่องกำกับดูแลให้ลูกบ้านที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวทำตามเงื่อนไขของศาล และการรับรายงานตัวแทนศาลและเสนอเป็นรายงานต่อนายอำเภอตามกำหนดและระยะเวลาที่ฝ่ายปกครองเห็นสมควร

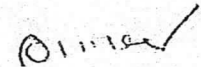
บันทึกข้อตกลงฉบับนี้จัดทำขึ้นสองฉบับโดยมีข้อความที่ถูกต้องและตรงกันทุกประการ สำนักงานศาลยุติธรรมและกรมการปกครอง ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงนี้ เพื่อให้การดำเนินงานตามบันทึกนี้บรรลุผลที่ดี ซึ่งจะมีผลนับตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป

บันทึกข้อตกลงนี้ ทำไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

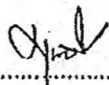

(นายสรารุช เบญจกุล)
เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

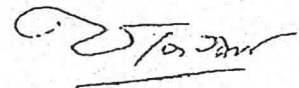
ร้อยตำรวจโท

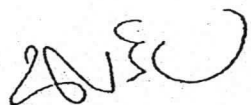
(อาทิตย์ บุญญะโสภิต)
อธิบดีกรมการปกครอง

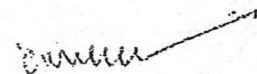
(นายมุขเมธิน กลั่นนุรักษ์)
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา
(พยาน)

(นายชำนาญวิทย์ เตรัตน)
รองอธิบดีกรมการปกครอง
(พยาน)

(นางสาวนันทวันพ์ ตั้งตรงจิตต์)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่พิเศษคดี
(พยาน)

(นายธรรมบุญ แก้วคำ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น
(พยาน)